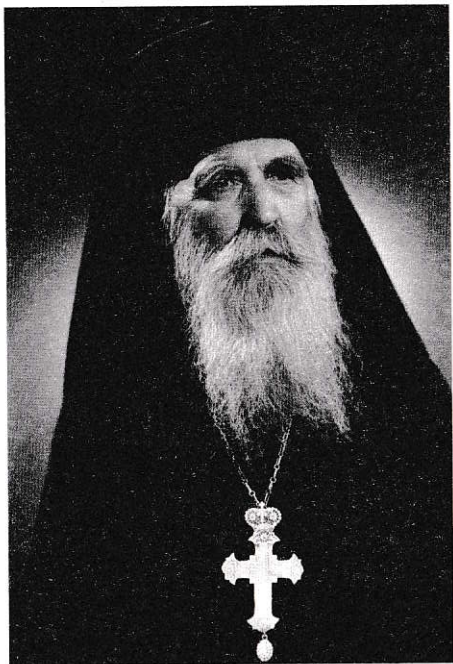

LBRIS

We know
books

Cuviosul Filotei Zervakos (1884-1980)

PĂRINTELE
FILOTEI ZERVAKOS

DE NU VOM AVEA
DRAGOSTE,
NU VOM AVEA
NICI PACE

Viața, predicile și vedeniile

Traducere din limba greacă:
pr. Șerban Tica

editura
Σοφία

București

CUPRINS

Părintele Filotei – călător către cer 5

Partea I.

Viața Părintelui Filotei Zervakos scrisă de el însuși 9

Partea a II-a.

Predici 63

Aveți oare harul Duhului Sfânt? 65

Să ne pocăim, că ne-a ajuns mânia lui Dumnezeu! 70

Nu rătăciți, iubiții mei! 78

Ce preferi, fiul meu, aurul sau pe Hristos? 84

Singură Maica Domnului, prin mijlocirea ei, poate să ne
ducă la cer 94

Spune-i că i-am primit rugăciunea! 98

De nu vom avea dragoste, nu vom avea nici pace 102

Cine este oare cel cu adevărat fericit? 107

Este cu puțință ca noi, păcătoșii, să ne asemănăm
sfinților? 111

Rugăciune către Sfântul Nectarie 119

V-a iubit și a venit aici să vă cunoască 121

Oare ai vreo înțelegere cu Dumnezeu? 129

Toți veți fi fericiți, toți veți fi bogați 137

Ce lucrare de taină este aceasta pe care o văd? 147

Îl vom vedea față către față 154

Nu sunt nefericit, ci fericit! 156

De ce ești aici? 163

Semnele dragostei lui Dumnezeu 167

Pe cine să urmăresc? 170

Cum este credința voastră? 175

Cine a fost să vadă? 184

Vino să vezi copilul! 188

În foc și în scânteii cu bucurie se aruncă... 198

Ai multă trecere la Domnul 201

Caută Domnul spre noi, și ce vede? 206

Părăsit cu desăvârșire 210

Cine este Cel Care a pățimit? 210

Cum a pățimit? 213

Pentru cine a pățimit? 216

Îl primesc și îl voi mântui! 219

Ce este pocăința 219

Pocăința cea mincinoasă și cea adevărată 222

Cum trebuie să ne mântuim 223

Cum ne vom izbăvi de păcate? 228

Să-mi dai canon să fac milostenie! 230

Vom avea tot ce are Dumnezeu 239

Sfinți ori dobitoace? 244

Partea a III-a.

Vedenii și fapte minunate 249

Vei urca la cer de vei păzi poruncile Domnului 249

Vai și amar de viețuitoarii acestei lumi! 251

Fă-mi, Doamne, ochii izvoare de lacrimi! 252

Păziți-vă de necurăție! 253

Nu tu ne-ai îndepărtat,

ci Cel pe Care L-ai chemat în ajutor! 253

În somnul nepăsării și al trândăviei... 254

Primește-mă, Doamne, aproape de Tine... 255

le de mii de credincioși care au primit ajutorul și mângâierea părintelui, așteaptă hotărârea de canonizare a fericitului părinte de către Sinodul Bisericii Ortodoxe din Grecia.

Fie ca rugăciunile fericitului Filotei să ne mângâie și pe noi și să ne călăuzească pe calea pe care el însuși a mers întreaga viață, călător către cer.

Traducătorul

PARTEA I

VIATA PĂRINTELUI FILOTEI ZERVAKOS SCRISĂ DE EL ÎNSUȘI

M-am născut în luna mai 1884, în satul Pakia, din Laconia, în regiunea Epidavros Limira, aproape de Molaos, din părinți evlavioși și cu frică de Dumnezeu, pe nume Panaghiotis și Ecaterina Zervakos.

Am iubit Biserica din anii copilăriei, am iubit cântarea bisericească și citirea cărților sfinte.

S-a întâmplat odată – eram la o vârstă fragedă – că s-au adunat copiii la marginea satului, să se joace. În timp ce ne jucam, s-au înțeles toți copiii și m-au ales stareț. Mi-au dat o trestie în loc de cârjă și, după ce i-am pus în rânduri, am plecat afară din sat, ca să construim, chipurile, mănăstirea, să ne facem asceți. Aceasta s-a făcut ca o arătare a celor viitoare.

Copil fiind, pe la vreo zece ani, în timp ce mă întorceam de la câmp în sat, mi s-a arătat diavolul, în drum. Cu îmbrăcămintea și încălțăminte vechi și respingătoare, cu chipul străveziu și scârbos, cu coarne, stătea înaintea mea, la vreo zece metri, și arunca asupra mea ploaie de pietre. Pietrele cădeau de-a dreapta și de-a stânga în fața mea, însă nici una nu m-a atins...

Atâta dragoste și dor aveam pentru biserică, încât, de multe ori, părinții mă trimiteau la lucru și, întâmplându-se

să bată clopotul bisericii pentru Liturghie sau pentru Vecernie, lăsăm toată treaba și alergam la biserică. Din această cauză, părinții mei au fost nevoiți, atunci când se apropia ora Vecerniei sau a Utreniei, să nu mă mai trimită la lucru.

După ce am terminat școala din sat, părinții m-au trimis la Liceul Pedagogic și m-am făcut învățător, la vârsta de 17 ani.

De-abia terminasem liceul, că am auzit că grecii din America cereau învățători greci pentru copiii lor. M-am hotărât să plec în America, însă, după cum s-a văzut mai târziu, nu a fost voia lui Dumnezeu, și am renunțat.

Într-o zi, în timp ce treceam prin fața unui magazin din sat, am văzut niște cărți mici, ce cuprindeau vieți de sfinți. Am cumpărat câteva și, ajungând la casa părintească, m-am închis în camera mea și am început să le cercetez. Am citit viețile Sfinților Antonie și Ioan Damaschin, cea a Sfintei Varvara și altele. Din clipa în care am început să citesc, am simțit ca și cum mi-ar fi pătruns în inimă raza luminii dumnezeiești, care mi-a umplut inima de o nespusă dulceață și bucurie și a aprins-o de o dorință și o dragoste nețărmută către Dumnezeu și către cele cerești. Și ori de mâncam, ori de mergeam, ori de vorbeam, mintea mea gândea la cele cerești, iar sufletul și inima mea erau, oarecum, lipite de Dumnezeu și de cele cerești.

În vremea în care citeam despre sfinții mucenici, îmi părea că erau de față și-i vedeam, și mi se înduioșa sufletul. De câte ori citeam viețile cuvioșilor părinți, îmi închipuiam pustia și simțeam o asemenea dulceață, încât, puțin câte puțin, a crescut în inima mea dorința de a mă face monah. I-am descoperit mamei dorința mea, iar ea, la început, mi-a dat încuviințarea și s-a rugat să mă învrednicească Dumnezeu să mă fac monah; însă, când i-am spus că m-am hotărât să merg în pustiu să mă fac monah și i-am cerut bani pentru pleca-

re, când a văzut hotărârea mea neclintită, s-a întristat și a început să mă sfătuiască să mai rămân, să mai trecă niște ani, apoi să mă duc. Însă eu am stăruit și am întristat-o pe mama.

După ce m-am dus la culcare, de îndată ce am adormit, văd că niște uriași înfricoșători, întunecați și scârboși la chip vin spre mine, scrâșnind din dinți și având în mâini cuțite, săbii și sulite, și mă amenință. Cel care părea a fi conducătorul lor îmi zice cu mânie: „Să-ți scoți repede din cap ceea ce ți-ai pus în gând să faci, căci te vom sfărâma, te vom înjunghia.” Și își atingeau săbiile și sulitele de trupul meu.

Înspaimântat și înfricoșat fiind, am început, tânguindu-mă, să chem ajutorul Maicii Domnului, Născătoarea de Dumnezeu. Și văd venind de sus, din cer, icoana Maicii Domnului, căreia m-am închinat și, luând-o în mâini și sărutând-o, am rugat-o cu căldură, zicând: „Preasfântă Maică a mea, nu mă părăsi!” De îndată ce s-a arătat icoana, uriașii aceia înfricoșători s-au făcut nevăzuți. Însă, după puțin timp, icoana Preacuratei s-a ridicat la cer și iarăși au venit scârbavnicii aceia să mă sfășie, cu mai multă ură și turbare, și iarăși am strigat și am chemat-o pe Născătoarea de Dumnezeu, care din nou s-a arătat și de data aceasta i-a împrăștiat pe toți. Dar când s-a înălțat pentru a treia oară icoana, iarăși au venit acei scârbavnici, de data aceasta nu în chip omenesc, ci în chip de fiare. De la mijloc în jos erau oameni, de la mijloc în sus erau ca niște tauri sălbatici, care se sileau în fel și chip să mă sfășie. Și iarăși am chemat-o pe Maica Domnului, care din nou s-a arătat în preacinstită icoana sa și a îndepărtat acele fiare. Eu, de prea multă frică și îngrozire, țineam strâns în brațe icoana Preacuratei și ziceam: „Nu te îndepărta, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, rămâi cu mine, că aceștia încearcă să mă sfășie.” Acestea spunându-le, m-a copleșit o asemenea spaimă, încât am rămas nemișcat și îngrozit până dimineață.

De atunci, m-a cuprins atâta frică, încât, după apusul soarelui, mă temeam să ies din casă, crezând că-i voi vedea iarăși pe uriașii aceia scârbavnici. Puțin câte puțin, mi s-a stins dorința pe care o avusesem pentru viața monahală și am început să-mi doresc lucruri lumești: bogăție, slavă, cinste, plăceri trupești și odihnă a trupului. Însă harul lui Dumnezeu nu m-a părăsit și nu m-a lăsat să ajung rob al lumii și înlănțuit al poftelor trupești.

Am fost numit învățător în satul Finiki, în apropierea satului meu natal. Într-o zi oarecare, am poposit în casa unui tânăr prieten și coleg, împreună cu care învățam să cânt la felurite instrumente muzicale (chitară, mandolină, vioară etc.), căci din vremea copilăriei iubeam muzica, poeziile și cântările. Deoarece Dumnezeu mă dăruise și cu glas frumos, consătenii mă chemau de multe ori în piață, ca să recit poezii. Și pentru că de mic cântam frumos, m-au numit „privighetoarea”.

Când am intrat în casă, știind cât mă liniștește psalmodia, acest prieten, pentru a mă bucura, a început să cânte *Binecuvântările* la un instrument muzical. Eu am rămas cu privirea ațintită asupra unei cărți frumos îmbrăcate, am deschis-o și am citit pagina de titlu, unde scria: *Mărgăritarele raiului*, editată de Constantin Dukakis. Cartea cuprindea cuvântul Sfântului Vasile cel Mare: *Ia aminte la tine însuți*¹, vieți ale mai multor sfinți și alte povestiri folositoare de suflet. În acea clipă, am simțit atâta bucurie, încât mi se părea că, într-adevăr, am găsit mărgăritarele raiului, nu cele pământești, ci cele cerești. Și am luat cartea cu mine când am plecat, fără să-i spun ceva prietenului meu, care, văzându-mi schimbarea și plecarea pe neașteptate, a ieșit după mine, afa-

¹ În limba română: Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a III-a, la cuvintele „Ia aminte la tine însuți”*, în *Omiliile și cuvântări*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004.

ră din casă, strigându-mă. Însă eu ca un surd nu auzeam și ca un mut nu mi-am deschis gura mea (cf. *Psalmi* 37, 13), ci am mers acasă, unde am intrat în camera mea și am închis ușa, începând să citesc, cu smerenie și cu evlavie. Atâta bucurie și mulțumire simțeam, încât îmi părea că acea carte tănuiește cu adevărat mărgăritarele raiului.

Citind cu atenție, în continuare, cuvântul Sfântului Vasile cel Mare, atâta frică am simțit, cugetând la neprevăzuta moarte, încât mi-am zis: „Oare ce se va întâmpla? Dacă mor în această clipă, în ceasul sau în ziua aceasta, unde va fi sufletul meu? Căci nu am făcut nimic bun pentru mântuirea mea, de vreme ce mintea mi-a fost lipită de deșertăciunile acestei lumi.” Din acel moment, am lăsat deoparte instrumentele, lumea, dorințele lumești, iar mintea și inima și sufletul meu s-au alipit de dragostea preadulcelui nostru Iisus Hristos și a bunățăților cerești. M-am îndepărtat cu totul de întrunirile și de întâlnirile cu oamenii cei lumești și de cugetul deșertăciunii. Doar cu preoții mă întâlneam și, oriunde auzeam că ar fi vreun om virtuos, alergam cu evlavie spre a-l cunoaște și a vorbi cu el despre cele de folos. Atâta mulțumire primeam din citirea cărților duhovnicești, încât, de multe ori, citeam toată noaptea, priveghind, cugetând la legea Domnului.

O deosebită bucurie aflam în biserică; din pricina acestei bucurii alergam eu la biserică precum cerbul însetat alergă la izvoarele apelor (cf. *Psalmi* 41, 1), înaintea tuturor celorlalți, la Vecernie, la Utrenie și la Sfânta Liturghie. Împreună cu mine erau și elevii mei de la școală, în inimile cărorora, prin învățăturile morale și prin lecțiile catehetice, cu împreună-lucrarea dumnezeiescului har, am sădit credința și frica lui Dumnezeu, încât acei copii păreau a fi îngerii lui Dumnezeu.

În cei doi ani și jumătate cât am slujit ca învățător, nici un elev nu i-a rostit altuia vreun cuvânt greu, iar în case sau pe drum sau oriunde ar fi mers sau s-ar fi găsit, se purtau cuvințios și niciodată nu se întâmpla vreo abatere. Își cinsteau părinții și îi iubeau pe toți. În biserică, stăteau cu multă evlavie și atenție, cu mâinile încrucișate, privind sfintele icoane, fără să se miște deloc sau să se uite în dreapta și în stânga, căci îi învățam că trebuie să se roage și că Dumnezeu îi vede. Cu elevii care cântau frumos, alcătuisem două coruri și cântam în biserică. Când se făcea pomenire în oraș sau în satele din jur, mă chemau să cânt cu copiii. Atunci când vreun elev de-al școlii, pe drum sau acasă, săvârșea vreo abatere, când venea la școală, își mărturisea purtarea și cerea iertare înaintea mea și a celorlalți elevi. În acest mod, prin învățătură, nu numai elevii – care mai înainte fuseseră mai răi ca fiarele (căci înjurau, nu erau respectuoși, își supărau părinții, deseori pricinuiau dezordine în școală, ba chiar se și băteau cu pietre în pauză) – din fiare sălbatice au devenit blânzi, ci și părinții s-au folosit, văzând schimbarea copiilor lor.

Nu a trecut mult timp și, într-o noapte, în timp ce dormeam singur în cameră, mi-a apărut în vis unul dintre acei uriași înfricoșători și hidoși care mi se arătaseră la început, când îmi pusesem în gând să mă fac monah și, ținând cuțite în mâini, scrâșnea din dinți și mă amenința că mă va sfâșia, deoarece nu-i plăceau lucrurile pe care le făceam. Eu, speriat, am chemat-o în ajutor pe Născătoarea de Dumnezeu, care nu s-a mai arătat în icoană, ca prima dată, ci ea însăși, ținând în brațe pe Dumnezeiescul Prunc, pe Mântuitorul Hristos. De îndată ce s-a arătat Doamna noastră Născătoare de Dumnezeu, uriașul s-a făcut nevăzut. Aceasta s-a făcut de trei ori, iar a treia oară, Maica Domnului s-a arătat cu Sfântul Evanghelist Ioan alături, pe care l-am rugat, zicând:

„Sfinte al lui Dumnezeu, te rog, ajută-mă și mă păzește de acest uriaș ticălos, care vrea să mă omoare.” Acel uriaș hidos și respingător stătea puțin mai departe, având capul plecat. Am prins curaj – căci stăteam aproape de Maica Domnului și de Sfântul Evanghelist Ioan – și nu-mi mai era frică. Cărând ajutorul Maicii Domnului, am luat o piatră și am aruncat-o în capul uriașului și i l-am spart, iar acela a plecat, plângând îndurerat.

Un asemenea zgomot a făcut piatra căzând în capul lui, de parcă ar fi fost o împușcătură. Din pricina aceluia zgomot, m-am trezit și era cât pe ce să cad din pat.

După vreo două luni, în noaptea dinaintea praznicului Sfântului Vasile cel Mare, am văzut în somn că a venit un diavol mic la școală și mi-a spus: „Pregătește-te, că va veni stăpânul meu să te războiască.” Eu ascultam înfricoșat și mă pregăteam să fug și să caut un loc unde să mă ascund. Însă au apărut mulțime de diavoli, cu diferite chipuri: omenеști, de cai și păsări și mi-au zis că va veni stăpânul lor să mă războiască. Însăpaimântat, am intrat într-o cafenea, m-am oprit în pragul ușii de la intrare și am văzut o sală mare, care parcă nu avea capăt, precum și o mulțime de oameni care jucau cărți, dansau sau fumau și mi-am zis: „Aceștia toți sunt de-ai lui, nu am nici o nădejde de ajutor de la ei.” În timp ce gândeam acestea, iată că a ajuns acel uriaș înfricoșător și sălbatic, ținând cuțite în mâini și, deschizând ușile, a ridicat cuțitul să mă sfâșie. Eu, înspăimântat, am dat să fug afară, dar, de îndată ce am ieșit, a ieșit și el și mă amenința, punându-mi cuțitul când la gât, când la piept, când la burtă. Văzând primejdia, în disperarea mea, am apucat o bâta și, ridicând-o, l-am lovit în cap, căci eram înalt. Din pricina acelei lovituri, a plecat puțin capul, iar eu, prinzând curaj, am început să-l croiesc cu bâta în cap și în spate. Cu cât îl loveam, cu atât el se pleca mai

mult, până când a căzut jos, la pământ și s-a prefăcut în fum negru, care s-a răspândit în văzduh. Eu, de atâta bucurie, băteam din palme și slăveam pe Dumnezeu.

Apoi m-am găsit într-un loc care era sălașul duhurilor viclene. Am văzut o mulțime de duhuri necurate, care lucrau ca într-o fabrică, făcând curse pentru a-i prinde pe oameni. În mijlocul acelei fabrici necurate, l-am văzut pe stăpânul întinericului șezând pe tron, înconjurat de mai-marii săi dragători, ținând în dreapta sa sceptru și pe cap având o coroană, deasupra căreia se aflau murdării (fecale). Când m-a văzut, a început să mă amenințe și să scrâșnească din dinți și să-mi spună: „Unde-mi mergi? Mulți alții ca și tine au căutat să-mi scape făcând cele pe care le faci tu, dar m-am luptat cu ei și i-am învins. Mă voi lupta și cu tine și te voi birui.” Eu i-am zis cu curaj: „Nu-mi este frică de tine, Satană. Eu Îl am ajutor pe Hristos, Care te-a biruit și Care te biruiește întotdeauna, și cu puterea Acestuia te voi birui și eu.” Și, îndepărându-mă puțin, am văzut cum m-au luat doi tineri frumoși și mi-au arătat un munte înalt, îndemnându-mă să-l urc. De cum am urcat puțin, am început să obosesc și să mă chinuiesc și le-am zis: „Nu reușesc să mai urc.” Iar ei mi-au zis: „Toți cei care vor să moștenească împărăția cerurilor trebuie să urce acest munte. Dacă nu vei urca acest munte, nu vei vedea împărăția cerurilor. Pășește cu curaj, nu te teme, până ce vei ajunge în vârf.” Atunci am prins curaj și am urcat, însă cu multă silință și întristare. Vedeam pe unii cum urcau și pe alții cum înaintau puțin, apoi se opreau, slăbiți sufletește; mulți se întorceau înapoi și coborau cu repeziciune. Unul dintre cei ce mă călăuzeau mi-a zis: „Îi vezi pe aceștia care se întorc înapoi? Au lăsat calea cea sfântă și cu osteneală, care duce la viața în împărăția cerurilor și au voit-o mai bine pe cea largă și ușoară, care duce la pieire.”

Înfricoșat să nu pășesc și eu asemenea, urcam și cu cât înaintam, cu atât greul și chinurile creșteau și mi se părea că, de atâta chin și întristare, o să mor. De multe ori, cădeam în genunchi, nemaiaivând putere să înaintez. Dar când am ajuns mai sus și mă apropiam de vârf, am început într-un fel să simt o oarecare ușurare și nădejde și bucurie și alergam, dorind să ajung în vârf, ca să privesc în împărăția cerurilor, în Rai. Însă de îndată ce am ajuns pe culme, bucurios și fericit că am reușit să urc acel munte înalt și anevoios de abrupt, am ridicat ochii, cu dorința și bucuria nețărmurită de a vedea împărăția cerurilor, Raiul și... m-am trezit. Pe de-o parte, eram bucurios că, în urma unui asemenea chin și efort, am ajuns la odihnă, însă, pe de altă parte, îmi părea rău că dorința mea de a vedea strălucitul oraș, Ierusalimul cel cereesc, nu mi s-a îndeplinit.

De atunci, am început să mă îndeletnicesc cu citirea Sfințelor Scripturi, cu rugăciunea, cu postul și cu privegherile. Cu cât trecea timpul, cu atât mi se umplea inima de dorul lui Dumnezeu și a celor cerești. Nu mă mai bucura nici un lucru din lumea aceasta și mă gândeam cum aș putea să părăsesc lumea și pe cele lumești ca să mă fac monah, pentru a avea neîncetat timp să vorbesc cu Dumnezeu și să cuget la cele cerești.

Cel viclean nu are odihnă niciodată spre a ne război și iată că, uneori, îmi aducea frică și spaimă, mai ales noaptea, când eram singur; alteori, îmi aducea în minte dorințele murdare. De frică, îmi ziceam singur: „Cum de ziua, când sunt între oameni, nu mi-e frică, iar noaptea, când sunt singur, mi-e frică? Oare Dumnezeu, Care mă păzește ziua, nu este în staare să mă păzească și noaptea? De vreme ce un tată trupesc sau o mamă se îngrijesc, iubesc, se preocupă și au grijă de fiii lor, păzindu-i, sau pasărea își acoperă și își păzește puii, cu cât mai